

AVOND.

Een wonderbare wereld
Doemt op voor ons gezicht,
In gouden golven dartelt
Een Oceaan van licht;
— — — — —
En gouden wolken wassen
— — — — —
Uit blinkend blauwe baren
Van zonnegoud doorgloed,
Wier vonkend zilven pluimfel
Met zonnestralen stoelt.

Dr. Schaepman.

Een kalme zee.

Een vriendelijk rimpelend vlak.

Lichtspeling op en tusschen de golfjes.

En dáár — een scheepje vol vertrouwen, het donkere zeil plekkend tegen licht.

Het is avond.

De zon gaat onder.

Prachtig avondrood boeit het oog.

Boven de kim-kleurige streepwolken.

Daar achter gloeit de zon, en ze omrandt met breede, zachte, gouden lijnen de langgerekte wolken, die zich boven de verre zee strekken.

De kleuren van den westerhemel smelten samen in een harmonie van kleuren. Elke tint is een toon, en te zamen zijn al die tinten een zang.

„Als de ziele luistert” hoort ze er zachte melodiën: een avondhymne van Gods schoone schepping; een antwoord van wolken en zee op het woord van den psalmdichter: Looft Hem, gij wateren, die boven de hemelen zijt! Looft den Heer van de aarde!

Hoe is het mogelijk, dat in het koor der schepping de mensch zoo dikwijls zwijgt! Of erger nog, dat zijn woord, de meest treffende uiting der gedachte, als een schrille dissonant het lied der schepping onzuiver maakt!

Daar zeilt nu het ranke scheepje over het zilver en het goud van de zee, en nog maar enkele oogeblikken zal zich de zon toonen aan de aarde en zal ze baden in purpergloed, al wat haar stralen bereiken kunnen.

De rozen zullen blozen in de avondkleuren, waarin ze zee en velden doopt, en in eerbiedige stilte zal zij verdwijnen, de Vorstin, die vóór haar vertrek nog ééns in volle majesteit zich toont, met fonkelende kroon en omhangen met het rijke koningspurper.

Nu is het „goud” in het Westen.

De flikkerstralen schijnen uit het water op te stijgen en er in neer te dalen — een blinkend schild gelijk de zee.

De zonne zinkt.

Het goud verdoft.

De schijf schijnt ronder nog dan straks.

Violet en smaragd boven haar lichtere glansen; al dieper duikt ze, al sneller schijnt ze weg te zinken — nog een streep . . . een vonk . . . en de avond daalt stil en vol vrede, langzaam over bosschen en landen en stroomen.

Nog lang licht het in het Westen; dat is de zonnegroet uit het vreemde land; het „tot weerziens,” waarmee de verdwenen Koningin troost.

En immers, wáár men ook aan twijfelen mag, niet aan haar wederkomst; *haar* ontwaken is meer zeker dan het *onze*.

God schiep in Zijn schepping de regelmaat, en naar

deze wet wisselen dag en nacht. God riep Zijn belofte uit, dat ze niet zouden ophouden. En daarom volgen ze elkander zonder stoornis, en mag de mensch gerust zijn en in den donkeren nacht zich verzekerd weten, dat het licht straks alle duisternis verwinnen zal.

„De navond komt zoo stil,
Zoo traagzaam aangetreden,
dat geen en weet, wanneer de dag
of waar hij is geleden.

't Is avond, stille . . . en, mij omtrent,
is iets, of iemand, onbekend,
die, zachtjes mij beroerend, zegt:
„'t Is avond en 't is rustens recht.”

Zoo zong Gezelle, en deze natuurdichter mocht hem zoo gaarne bespieden in zijn komen.

Wie onzer heeft hem nooit afgewacht in ruste en zich door hem gestemd gevoeld tot danken en tot bidden? Hoe kan hij in zijn zachte stilte vertrouwen wekken. En als dan de duistere nacht de kleuren verbergen gaat, hullend in het donker, wat boeide ons oog, hoe stemt dan de gedachte tot rust, dat heel dichtbij is de nooit slumerende Wachter, die over Zijn schepselen waken blijft, „al schijnt geen zon, al licht geen maan.”

Het verwondert niemand, dat onze schilders door zeegezichten geboeid zijn, en dat ze ook de „Avond op zee” op hun doeken hebben gemaald. De zee herinnert ons, Nederlanders, aan een grootsch verleden; door háár zijn we voor een goed deel geworden, wat we zijn. Wie wist beter dan Ruysdael in z'n zeestukken symboliek te toonen?

En wie denkt niet aan Mesdag, vooral beroemd door zijn ruimteschildering?

Dat de schoonheid en de stilte van den avond voorts onze dichters stof gaf en geeft voor lyrische poëzie, bevreemdt evenmin.

Toch — het moet gezegd — wijst ons de veelvuldige bewerking van het avondthema op eenzijdigheid in de kunst. Vergeleken met vroegere perioden zouden we hier zelfs van een tegenstelling kunnen spreken. De zangers van oude tijden jubelden hun morgenzangen. Het daghet in den Oosten — is bij hen in letterlijken zin de geliefkoosde gedachte. Homerus bezingt zoo gaarne „de rozenvingerige Eos,” en Shakespeare ontleent zijn beeldspraak zoo vaak aan de werkelijkheid van den morgen en zijn schoonheid. De avondschemering echter heeft iets neerdrukkends, iets zwaarmoedigs, ze gaat ook ongemerkt over in den duisteren nacht. Ze voerspelt niets dan donkerheid, en ze is de wegwijzende dag, die sterven gaat. De nacht, die haar volgt, stemt vooral pessimistische zielen zootreurig. Terwijl de morgenschemering profeteert van licht, van heerlijkheid en zonnenschijn. En licht is leven. —

Dat de taal ons menschelijk leven met één enkelen dag moest vergelijken, ligt voor de hand.

De levensavond spreekt ook van een komenden nacht. Wèl ons, zoo op dien nacht de eeuwige dag volgt, waarop het licht zal zijn.

Niet dit is voor ons beslissend, of onze zon bij het zinken met gouden kleuren voor 't laatst, zegenen en troosten zal, die haar dalen weenend wachten, of dat ze in sluiers gehuld onzichtbaar schier verdwijnen zal, maar dit: of na den nacht des doods een morgen zal aanbreken van louter onvergankelijk licht.

A. L. V. H.

